

עין משפט
נר מצוה

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

א) ג"ר יהודה מלשון מחסות
וכן הוא בספר הרמב"ם,
[שנת קב חולין קל:]
ג) ג"ר עירך עירך קהה דקיה
לחזקו (ד) חלה פ"א (מ"ט)
בטריס פ"ב (מ"א) חגיגה
י"ח: יבמות ע"ג, (ה) ג"ר [א],
(ו) נדף ג"ג, (ז) ויקרא כו,
(ח) ג"ר שמתחלל (ט) וילי
ג"ר בסיון וע"י לעיל מו: [א],
(י) כס"א: בסיון, (כ) ודברים
(כ"א) ג"ר ש"ר, (ל) ווי'
הענין חס"ד כ"ב פט: ד"ה
ולא כשל,

גליון הש"ס

גמ"א והאמר חזק'
פ"ש שני לקמן דף
נג ע"ב:

מוסף רש"י

התרומה והביכורים
חיובין עליהן מיתה, וז'
האכלן חזק, דכתיב ויקרא
(כ) ותמו כי כי יתלוצץ
ופתח ליה וכל זר לא יאכל
קדש, וכל הענין דמזבח
תרומה (חגיגה י"ח) א':
טמא האכלה, דכתיב ותמו
כי כי יתלוצץ, ובכורים
כדמזבח, דלמך מר ותורמת
ידך אל הכסופים יבמות
ג"ג, וחומש, האכלן
שוגג, דכתיב (ויקרא כג)
ואם כי יאכל קדש בשגגה
ויקרא חמשה עשר ותרומה
(י"ח) אכל בתעשר שני לא,
דכ"א וז"ל אכלי ליה וזין
חומש אלא כדמזבח אכל
מעשרו יבמות ג"ג.

ישראל על כן מוכרה בשויה. לעיל) קמ"י לה ג"ר סלע שפחתה מוכרה בשויה לפי דמיה ולא ציפה אלא מותר לקיימה: יסר על כן. על כן אונאה דלא פחתה כדי אונאה לכל חד וחד כדלית ליה: לאו דפחתה פורתא פורתא. וקאמר מותר לקיימה עד שקל אלא לא מיתלוצץ כסלע ומיבטח דרב הונא: גרסותיו. שברי כלי כסף: ה"ג או יקון או יסוך. לשון תכנה ולא גרסין יסוך: יקבנה דמשקלה לא כגיא: מן הנה. לא יקבנה לפי שהרמאי שיתלוצץ יקון אותה כציב עד שיזילא את הנקב ותרמה כה את האחרים ויזילאנה כשקל: דמפליג. בין כפרים לכפרים: ומאי שנא ע"ס דלא מפליג. דקמ"י כדכי שיראה לתגר או לקרובו לא שנא כרך לא שנא כפר: דמסקין לשוקא. לקנות לורך כעודת שנת: מדם חסידים. וה"ק אם חסיד הוא מקבל: למאן. מי המתערב: אם לחסיד. קאמר דיש לו תרומת על המחזור מי כופהו לקבל שיתערב טוב לו שלא יקבלה משקלנה ויזילא דינה על חבירו: ואמר. שאני חסיד ולא דלית לי קבלה אין ליה עליו אלא תרומת דלית לי חסידא אלא שפיה שלא החזירו בזמני: דמוקי אוזווא. מעמיד ע"מ מקבלם כשמואל כהם פגם: מסייע ליה. ממני דקמ"י נותנה למעשר שני: כה לפורטה. כה להחליף סלע חסידה כפרוטה. כה פורטה בשויה. לפי חקונה ולא ירמה את חבירו לפורטה כיה: כה לחללה. לחלל מעשר שני עליה: מחלל. עליה מעשר דמ"י סלע יפה: כיה. כליאו היא יפה: מאי קאמר. כה לפורטה פורטה בשויה מתניתין אתה לאשמועינן דכין דפחתה כדי אונאה אסור להזילא כיה: כ"ק. אע"פ שכשנא לפורטה בירושלים כפרוטה ליקח כעודת מעשר על כרחו יפטרנה בשויה ולא ציפה אפילו הכי סלע שמה שאינה אלא נפש רעה וכשחילל מעשר עליה מחלל כיה ואשמועינן חזקיה דמתי דקמ"י נותנה למעשר שני כליאו היא יפה קאמר: דמוזילין. ללמס דמי פדיון: שאין בו שוה פרוטה. ואין בו כה לתפוס פדיון שיתן פרוטה ויחללה כדאמר לקמן ממעשרו ולא כל מעשר כ"י: אומר הוא ומומש. שאני לריך להוסף עליו: יסא מחולל על מעוה הראשונה. שחיללתי עליהן מעשר שני ועודן בידי יסא אף זה מחולל על אותו מעשר: שאני אפסר לאדם ללמס מעויו. לחלל בשוין בלמס שמתן שהוא ירא מלפחות ונמלא אובלו בלא חילוף הוא מוסף על דמיו הילכך פחות משה פרוטה זה מחלל על אותו עודף. אלא לא פרקין בלמס וכ"ס כפחות: כפורס יפה. בשויה וה"ק כס שכשנא לפורטה בירושלים לא יקבלה הימנו להדיא ואסורים

לוהתקניה. אם לריכה מעשה כמו חיתוך אמי שפיר דנקט התקניה דמידי דמוסר מלכא אין טמא במחשבה כדאמרין במדבא (כ"ד דף סו:) ואי אינה לריכה חיתוך הוי התקניה לאו דוקא לכל הכלים יורדים לדי עומתם במחשבה:

שיאה שוקל בה משקלות. וא"ת

דהכא משמע שעושי משקל בשל מתכת ובהמוכר את הספינה (כ"ד דף פט:) ושם ד"ה ולא אמרין אין עשין משקלות משל מתכת וי"ל דדוקא לשקול כשר ושמן שהלכותיה נדבק בהם ומתכא ומכביד אסור אכל לשקול בהם כסף וזהב שרי אלא לריך לחוסן כשור שלא ישחקו כדליתא פ' המביא תניין (גיטין כב. ושם) שלשה עורות הן כ"י כדי לזור בו משקלות קטנה והיינו של מתכת דמחסיס אותה בעור:

נותנה למעשר שני. אסורה כדי

אונאה קלי ונחמה למעשר שני בשויה ואינו חושש משום אסמון דסם מטעם שני דמי שאינו לוקחה בשויה כדמזבח מטעם כי אם כמו נכסא אינו אלא נפש רעה ורז פפא כה להוסף אפילו שאר מטענות מסייע ליה לחזקה דלמך מחללה ציפה פ' כליאו מתחילה היתה כן ולא חסרה דהיינו בשויה דאי ממתי' ה"א נותנה למעשר שני כפחות משהי משום דנפש רעה אינו מקבלה בשויה כדמזבח מטעם וקמ"ל דלא מיקרי אסמון משום דמי שאינו לוקחה אינו אלא נפש רעה קמ"ל חזקה דמחללה ציפה כליאו היתה מתחילה כן דכ"ע הכי שקלי לה והיינו בשויה ממש ופריך דאין ללמס ולחלל בשויה ומשני כדמזבח כה כלומר שמחלל כפחות מעט משום דאין יכול ללמס כהו ציפה שמחלל כהו כן כפחות מעט והרב רבי יצחק בן הרב ר' מאיר מפרש דקלי אפחות מכדי אונאה ונחמה למעשר שני כסלע שלם שאינו אלא נפש רעה מי שאינו מקבלה כסלע שלם מסייע ליה לחזקה דלמך אע"פ שפורטה לשולחני בשויה ולא כסלע שלם לפי שהיא מדקדק יותר אפי' הכי מחלל כיה כסלע שלם דלולין כה שאר בני אדם שאינם מדקדקים ומקבלין אותה כסלע שלם והשתא הוי ציפה כמשמעו ופריך והא אמר חזקה לפי שאי אפשר ללמס ומשני כדמזבח יפה כלומר פחות מעט מסלע שלם כמו אם לא חסרה כלל היה מחלל עליה פחות מעט וקא משמע לן חזקה דמחללה ציפה דאי ממתי' ה"א נותנה למעשר שני בשויה כמו אפי' עליה שולחני לפי שאינו אלא נפש רעה למי שאינו מקבלה כסלע א"כ לא הוי אסמון והריב"ן פ' נותנה למעשר שני כסלע שלם אותה שחפרה כדי אונאה וקשה דאמאי הוי נפש רעה אותה שאינו מקבלה הלא חייב להחזיר האונאה: ואסורים

אלא בשויה ויש מוזילין בדמיה יותר מכדי פחתה כך כשנא לחללה מחללה בשויה דמייס פחותים: כפורס יפה. שחלל עליה כפי דמיו ודאין שלה כך לא יחלל על ו אלא בדמיו ודאין שלה: דפרי וז"ל לא מוזילין כיה. דלע"ג דמין נותן למעשר שני כי ילחא אשמועינן דמחלל על סלע חסידה ולא אמרין הכי הוא כאסמון או כמעות הנימנות (כאסמון) אכל תרי זילי לחלל עליה מעשר דמ"י סלע יפה לא: כיכורים. הוקשו לתרומה דקרינהו כממנא תרומה דלמך מר (מסכת דף י"ח) ותרומת ידך אלו בכורים: חייבין עליהן מוסף. זר או כהן טמא האכלו כדמזבח: וחומש. זר האכלן כשוגג דכתיב (ויקרא כג) ואם כי יאכל קדש בשגגה וגו': ואסורים

